

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
Fakulta logistiky a krizového řízení

TÉMATICKÝ OKRUH POVINNÉHO PŘEDMĚTU

BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATELSTVA

K ODBORNÉ ROZPRAVĚ KONANÉ V RÁMCI STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY
BAKALÁŘSKÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU

OCHRANA OBYVATELSTVA

Předměty okruhu

Ochrana obyvatelstva
Bezpečnostní politika a obrana státu
Krizový management a bezpečnostní systém v ČR

Uherské Hradiště, 2023

1. Vznik a vývoj mezinárodního humanitárního práva

(Úloha H. Dunanda jako spoluzakladatele **mezinárodního hnutí Červeného kříže** a iniciátora vzniku ženevských úmluv, základní dokumenty MHP, hlavní a odvozené zásady MHP, Národní skupina pro implementaci MHP – založení, úloha, možnosti šíření MHP, Mezinárodní trestní tribunál OSN v Haagu, příklady porušení MHP).

2. Vznik a vývoj ochrany obyvatelstva, právní prostředí ochrany obyvatelstva a východiska řešení ochrany obyvatelstva v ČR

(Stručný vznik a vývoj ochrany obyvatelstva, stěžejní aktuální zákonné právní normy řešící problematiku ochrany obyvatelstva, aktuální Koncepce ochrany obyvatelstva – význam a cíle).

3. Mimořádné události a jejich klasifikace

(Právní podpora, vymezení základních pojmů vč. pojmu synergický jev, dominoefekt, katastrofa a hromadné neštěstí, základní dělení MU, subjekty řešící MU v ČR, možné následky MU, nejrozšířenější MU v ČR a ve světě – vč. konkrétních příkladů).

4. Nouzové přežití a poskytování humanitární pomoci

(Právní podpora, vymezení základních pojmů, které subjekty podporují řešení problematiky NP a jak, v jakých plánech se odráží problematika NP, z jakých segmentů se skládá plán NP, rozdíl mezi humanitární a charitativní pomocí, způsoby – formy poskytování HP, místo a úloha nestátní neziskové organizace při poskytování HP – vybraní zástupci, možná negativa poskytování HP).

5. Terorismus, superterorismus a objekty s větším počtem osob

(Právní podpora, vymezení základních pojmů, cíle a nástroje terorismu, nástroje protiterorismu, národní kontaktní bod pro terorismus, stupně ohrožení terorismem a jejich vyhlášení, příklady teroristických činů v ČR a ve světě, měkké a tvrdé cíle a vymezení těchto pojmů, jaké objekty mezi tyto řadíme, bezpečnostní prvky a jejich využití při ochraně měkkých cílů a jejich dělení).

6. Varování a vyrozumění

(Právní podpora, vymezení základních pojmů, JSVV a jeho skladba, varovné a další signály v ČR, typy, funkce a počty KPV, varovné informace, zásady tísňového informování obyvatelstva, alternativní způsoby varování).

7. Evakuace obyvatelstva

(Právní podpora, vymezení základních pojmů, rozdělení evakuace, evakuace a její odraz v havarijních plánech, zabezpečení evakuace, orgány pro řízení evakuace, prostředky pro zabezpečení evakuace – výhody, nevýhody, faktory ovlivňující evakuaci, příklady největších evakuací v ČR a ve světě).

8. Ukrytí obyvatelstva

(Právní podpora, vymezení základních pojmů, rozdělení úkrytů, ukrytí a jeho odraz v havarijních plánech, zřizování improvizovaných úkrytů a princip ochrany v IÚ, vybrané podzemní dopravní systémy a jejich místo při ukrytí obyvatelstva, princip ochrany ve stálých tlakově odolných úkrytech, provozní režimy ve STOÚ, požadované mikroklima ve STOÚ, čisté a nečisté prostory a dokumentace STOÚ).

9. Ochrana obyvatelstva v okolí jaderných zařízení

(Právní podpora, vymezení základních pojmů – jaderná zařízení v ČR a jejich dělení, dělení a charakteristika radiační MU, druhy opatření organizovaných k ochraně obyvatelstva při radiační havárii v zóně havarijního plánování, MAAE a stupnice hodnocení jaderných událostí, největší jaderné havárie – příčina a následky).

10. Bezpečnostní politika; Vnější bezpečnostní prostředí; Vnější bezpečnostní prostředí

(Bezpečnostní terminologie, její význam – pojmový a kategoriální aparát. Právo bezpečnosti. Charakterizujte základní komponenty bezpečnostní politiky státu. Charakteristické rysy současné bezpečnostní strategie a politiky ČR. Aktuální vývoj vnějšího bezpečnostního prostředí s důrazem na environmentální, energetickou a potravinovou bezpečnost. Ozbrojené konflikty současnosti a jejich odraz v bezpečnostní politice ČR. Vnitřní bezpečnostní prostředí a ochrana obyvatelstva, bezpečnostní systém a systém krizového řízení ČR. Hrozby a rizika definované ve vztahu k vnitřnímu bezpečnostnímu prostředí. Vnitřní bezpečnostní prostředí ve strategických a koncepčních dokumentech).

11. Aktuální otázky globálního bezpečnostního prostředí, hrozby a rizika jeho dalšího vývoje

(Stávající problémy ve vývoji globálního bezpečnostního prostředí na pozadí hegemonistických cílů velmocí. Kontury budoucího vývoje ve světle průmyslové revoluce 4.0. robotizace, umělá inteligence, kvantové počítače, změny klimatu, kyberbezpečnost a hybridní války. Imigrace a její vliv na bezpečnostní prostředí Evropy).

12. Evropská bezpečnostní a obranná politika, Severoatlantická aliance a Česká republika

(Společná bezpečnostní a obranná politika evropské unie (CSDP EU). Evropská bezpečnostní strategie. Aliance a její historický vývoj v geopolitických souvislostech, cíle a organizační struktura. Současná globální bezpečnostní problematika a NATO, strategická koncepce – summit Madrid 2022. Historie vztahů ČR se Severoatlantickou aliancí, její klíčové momenty od vstupu po současnost. Stálá delegace ČR při NATO v Bruselu. Účast ČR v aliančních operacích a misích. Podpora a rozvoj schopností Aliance čelit hybridním hrozbám).

13. Bezpečnostní a obranná strategie České republiky

(Bezpečnostní strategie ČR 1998, 2003, 2011 a 2015. Stručná charakteristika se zaměřením na její životní, strategické a další významné zájmy. Aktuální bezpečnostně strategické dokumenty. Obrana státu v právu bezpečnosti. Vnější a vnitřní hrozby a obrana státu. Sociálně ekonomické předpoklady obrany státu. Občan a obrana státu. Strukturovaná institucionální zodpovědnost za obranu státu).

14. Obranná strategie České republiky. Ozbrojené síly České republiky

(Stávající platná obranná strategie ČR, příčiny a proces její aktualizace. Armáda ČR v aktuálních trendech struktury, výcviku, techniky a výzbroje (personálního a materiálního zabezpečení). Aktivní zálohy. Koncepce přípravy občanů k obraně státu 2019–2024 (POKOS)).

15. Definice managementu a obsahový význam pojmu management, jeho smysl a povaha

(Základní funkce a úrovně managementu. Krizový management jako vědní obor. Specifika krizového managementu. Cíle a úkoly krizového managementu. Krizový manažer, manažer (pracovník) krizového řízení, rozené a získané předpoklady, profil manažera, postavení manažera v hierarchii řízení.)

16. Plánování, manažerská funkce organizování a kontrola v krizovém řízení

(Podstata a význam plánování. Plán, fáze tvorby plánu a jeho realizace. Druhy plánů v bezpečnostním systému České republiky. Organizační struktury veřejné správy. Specifika organizačních struktur krizového managementu územních samosprávných celků. Neformální

struktury a jejich místo v krizovém managementu veřejné správy. Horizontální a vertikální dělba práce ve veřejné správě. Systém a proces kontrolování ve veřejné správě. Kontrola jako zpětná vazba. Kontroly v krizovém řízení. Kontrola obcí, obcí s rozšířenou působností, kraje. Nejvyšší kontrolní úřad a jeho role v krizovém řízení).

17. Rozhodování v krizovém řízení

(Definice a fáze. Rozhodovací proces v krizovém managementu. Pojem racionální rozhodování. Výběr alternativ. Rozhodování v podmínkách určitosti, neurčitosti a rizika, vícekritériální rozhodování, empirické metody, expertní šetření. Rozhodování u územní samosprávy při řešení mimořádných událostí a krizových situací).

18. Krizová komunikace

(Definice a funkce komunikace, proces komunikace, komunikační kanály, komunikace ve veřejné správě, komunikace v míru, komunikace s veřejností v zóně havarijního plánování, krizová komunikace, zásady krizové komunikace, výběr média přenosu. Plán krizové komunikace).

19. Struktura krizového managementu ve státní správě v České republice

(Základní prvky bezpečnostního systému ČR (prezident, parlament, vláda, Bezpečnostní rada státu a její pracovní orgány). Ústřední správní úřady. Organizace krizového řízení u samosprávných celků, obec, obec s pověřeným úřadem, obec s rozšířenou působností, kraj).

20. Financování krizového řízení a systém obnovy postiženého území obce

(Rozpočtový proces a rozpočtová pravidla ČR, krizové řízení a finanční zabezpečení na úrovni samosprávy, ORP a kraje na zvládání MU a KS. zákonné předpoklady čerpání finančních prostředků. Dotační tituly na obnovu území. Všeobecná pokladní správa).

Literatura:

1. ANTUŠÁK, Emil a Josef VILÁŠEK. Základy teorie krizového managementu. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016, 130 s. ISBN 978-80-246- 3443-2.
2. Dlouhodobý výhled pro obranu 2030. Dostupné z: https://acr.army.cz/assets/technika-a-vyzbroj/dlouhodob___v_hled_pro_obranu_2030.pdf
3. DOLEŽEL Martin, Jan KYSELÁK, Otakar J. MIKA a Jaromír NOVÁK. Základy ochrany obyvatelstva. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 207 s. ISBN 978-80-244-4268-6.
4. FILIPEC, Ondřej. Fenomén terorismus: česká perspektiva. Monografie. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7.
5. Financování bezpečnosti a ochrana ekonomiky: modul - D. Vydání první. Praha: Ministerstvo vnitra, 2019. 18 stran. ISBN 978-80-7616-035-4.
6. HOLEC, Tomáš. Ochrana obyvatel a krizové řízení: praktický průvodce a rádce úředníka. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. ISBN 978-80-7616-100-9.
7. Hospodářská opatření pro krizové stavy: modul - F. Vydání první. Praha: Ministerstvo vnitra, 2019. 67 stran. ISBN 978-80-7616-036-1.
8. HYLÁK, Čestmír a Ján PIVOVARNÍK. Individuální a kolektivní ochrana obyvatelstva ČR. Praha: MV - GR HZS ČR, 2016. ISBN 978-80-87544-18-1.
9. HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.
10. JUKL, Marek. Ženevské úmluvy, obyčejy a zásady humanitárního práva: (stručný přehled). Praha: Český červený kříž, 2020. ISBN 978-80-87729-31-1.
11. Kolektiv autorů. Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta. Praha: MV – GR HZS ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
12. Kolektiv autorů. Příprava starostů obcí jihomoravského kraje. Brno: Hasičský záchranný sbor JMK, 2015.
13. KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a Libor FOLWARCZNY. Ochrana obyvatelstva. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. ISBN 978-80-7385-134-7.
14. Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I. Vydání první. Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. 335 stran. ISBN 978-80-7616-097-2.
15. KYSELÁK, Jan. Humanitární pomoc. Brno: Univerzita obrany, 2013, 110 s. ISBN 978-80-7231-937-4.
16. MAREŠ, Miroslav, REKTOŘÍK Jaroslav, ŠELEŠOVSKÝ Jan. Krizový management: případové bezpečnostní studie. Praha: Ekopress, 2013, 237 s. ISBN 978-80-86929-92- 7.
17. MAŘÍK Kamil. Zahraniční a bezpečnostní politika Evropské unie. Professional Publishing 2013. ISBN 978-80-7431-128-4
18. Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru. Brno: Tribun EU, 2014. ISBN 978-80-263-0721-1.
19. PROCHÁZKOVÁ, Dana. Ochrana obyvatelstva. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje. Praha: 2014. ISBN 978-80-87174-29-6.
20. RICHTER, Rostislav. Slovník pojmů krizového řízení. Vydání první. Praha: Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2018. 153 stran. ISBN 978-80-87544-91-4.
21. SADÍLEK, Zdeněk, PÁLKOVÁ, Barbora a KALAMÁR, Štěpán. Krizové řízení a Integrovaný záchranný systém. Vydání první. Praha: Vysoká škola finanční a správní, a.s., 2019. 71 stran. Educopress. ISBN 978-80-7408-192-7.

22. ŠENOVSKÝ, Pavel, ŠENOVSKÝ, Michail a ORAVEC, Milan. Teorie krizového managementu. 2. rozšířené vydání. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2020. 138 stran. SPBI Spektrum. Červená řada; 79. ISBN 978-80-7385-231-3.
23. VANÍČEK, Jiří. Krizový zákon: komentář. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2017. xxv, 335 stran. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-787
24. Vičar, Radim a kol. Právo bezpečnosti a obrany: studijní text. Brno, 2020. ISBN 978-80-7582-304-5.
25. www.natoaktual.cz
26. Společná zahraniční bezpečnostní politika Evropské unie.
<https://www.euroskop.cz/8916/sekce/zahranicni-a-bezpecnostni-politika/>